

- א) עירובין ס"ז: א
- ב) קידושין כ"ח: א
- ג) נדרים א' כ"ג: א
- ד) קידושין כ"ב: ב"ק ק"ב: א
- ה) עירובין ל"ג: א
- ו) עירובין ל"ג: א
- ז) עירובין ל"ג: א
- ח) עירובין ל"ג: א
- ט) עירובין ל"ג: א
- י) עירובין ל"ג: א

תורה אור השלם

- 1 אם פסח תלך את עמי את הדני עמך לא תתיר לו בנפשה לא תשימוז עליו נפש: שמואל ב' כ"ד
- 2 כספו לא נתן בנשך ושחור על נקי לא לקח עשה אלה לא ימות לעולם: תהלים ט"ו
- 3 טהור עיניו מרעות רע והביט אל עמל לא תוכל לקח תבית בוגדים תחרש בבלע רשע צדיק מנוה: ירמיהו כ"ב
- 4 ובי ימוך אחיך עמך ונמפר לך לא תעבד בו עבדת עבד: ירמיהו כ"ב
- 5 ובי תשיג דר גר ותושב עמך וימך אחיך עמך או לעקר משפחתו: ירמיהו כ"ב
- 6 וקצא מעמך הוא ויבני עמו ושב אל משפחתו ואל אבות אבותיו: ירמיהו כ"ב
- 7 ובי ימוך אחיך וימטה ידו עמך ותחזק בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרביית וקראת מאלהיך וחי אחיך עמך: ירמיהו כ"ב

גיליון הש"ס

גמ' אין הדר נקבה בע"ע: עין כ"ב דף ק"ג ע"א ברש"י ד"ה ה"ג וזמנא: שם ד"ה סופי וי"ע: עין גיטין דף מ"א ע"א מוס' ד"ה לישא: שם דרביב ובי ימוך: עין לקמן דף ק"א ע"ב מוס' ד"ה מגיד:

גמ' אין הדר נקבה בע"ע: עין כ"ב דף ק"ג ע"א ברש"י ד"ה ה"ג וזמנא: שם ד"ה סופי וי"ע: עין גיטין דף מ"א ע"א מוס' ד"ה לישא: שם דרביב ובי ימוך: עין לקמן דף ק"א ע"ב מוס' ד"ה מגיד:

גיליון הש"ס

גמ' אין הדר נקבה בע"ע: עין כ"ב דף ק"ג ע"א ברש"י ד"ה ה"ג וזמנא: שם ד"ה סופי וי"ע: עין גיטין דף מ"א ע"א מוס' ד"ה לישא: שם דרביב ובי ימוך: עין לקמן דף ק"א ע"ב מוס' ד"ה מגיד:

גמ' אין הדר נקבה בע"ע: עין כ"ב דף ק"ג ע"א ברש"י ד"ה ה"ג וזמנא: שם ד"ה סופי וי"ע: עין גיטין דף מ"א ע"א מוס' ד"ה לישא: שם דרביב ובי ימוך: עין לקמן דף ק"א ע"ב מוס' ד"ה מגיד:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

כדי חיו. התיירו לו ויותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אתי למיסקר: רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם עסקינן: טעמא מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמא ירגיל הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אתי למיסקר: אס

כדי חיו. התיירו לו ויותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אתי למיסקר: רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם עסקינן: טעמא מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמא ירגיל הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אתי למיסקר: אס

כסף תלוה את עמי. עניי ונכרי בלתי ללוות עמי קודם: עניי ועניי עירך. עניים שהם קרובין וממשפחתך: ענייך קודמין. דכתיב עמך הקרובין לך: עניי עירך קודמין לעניי עיר אחרת. דהנך הוו עמך טפי: יורד עמו ונחיו. רגיל להתקוטט עמו כאלו הכהו וכאלו בל להורגו. ואני שמעתי רשאי לירד לתוך אומנותו של חבירו ולמעט מוונותיו של חבירו וקשה בניני שימירו חכמים לישאל להנכס ולגמול רעה ועוד דאמרי' בכתובות (דף ג.) עד שמים עשרה שנה מתגלגל אדם עם בנו מאלן ואילך יורד עמו לחיו ומאי יורד לתוך אומנותו איכא פלוגי' וכתבו ולכופו לתורה קאמר: פלוני כפר. שהלוח ישראל ברבית: מתמוטט. דוק הכי עושה אלה לא ימות הא אס נתן בנשך ימות: הללו מתמוטטין ועולין והללו כו'. והכי משמע קרא כל עושה אלה לא ימות לעולם כלומר ואם ימות אין מוטמו מוטות עולם אבל הנותן בנשך ימות לעולם: צדיק גמור אינו בולע. ואע"פ שמתמוטט עולה ואינו בולע לעולם: ולא כך אלא לגב. לעיל קאי. ורש"י דבריימא בנשכא ערכין (דף ל.) בל ורש"י כמה קשה אצקה של שביעית אדם נושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר מטלטליו כו' עד לא באת לידו עד שמוכר עלמו שנאמר ונמכר לך ולא כך אלא לגב: נמכר לעבודת כוכבים. לחטוב ע"ס ולשאוב מים: אמר מר. השתא מפרש מאי קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: לא אורח ארעא. שהוא מתייחד עמה: גמירי דמיני קני. הנקנה בעד עברי קונה בעד עברי: דמיני. דיש חילוק בין הנמכר לנכרי לנמכר לישראל: הנרצע. בעד עברי [הנמכר] לישראל ומה האדון קודם היובל: אינו עובד לו אם הבן ולא אם הבת. שנאמר (שמות כ"ה) ועבדו לעולם ולא לבן: והנמכר לנכרי ילפינן בקדושין (דף פ"ג.) וחסד עם קונהו ולא עם יורשי קונהו: לניע לה. מוזחב ננוע הוא בעיניה שאם יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר הלך אסור לקנותו: פריץ לה. ויראה היא להפקיר לו את עצמה: לא הרבי כלבא. לא מגדל כלב שמא תקלקל עמו: לניע לה. ובטוחה שלא יודע: כיון דמסריך סריך מירספא. להיות נרצעת לו: גר טושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבילות: אל תקח מאתו כסב. אלא תקח מאתו וחי כתיב טושב לענין וחי עמך וחי עמך כתיב שאתה מלווה להחיותו: אכל אשה נעשה לו ערב. ערבו של לוח כנגד המלוה: ערב

בבא מציעא ע"א

לנכרי שרי וע"ל דבני נח לא הותרו מן הרבית וההוא גברא דלא קס בצקעת דורא זה לא היה עושה שלא היה שעת מחיית כל המתים ולא נעשה זה יותר משאר מתים שלא חיו בזמנה שעה אלא חזיריו זכו בשביל שזוהרו מן הרבית אע"פ שלא נטוו כמו שקיימו אבותינו את התורה אע"פ שלא ניתן להם:

בכדי חיו רבינא אמר הכא בתלמודי חכמים עסקינן טעמא מאי גזור רבנן (ש"א) שמא ילמוד ממעשיו וכיון דתלמיד חכם הוא לא ילמוד ממעשיו איכא דמתני לה להא דרב הונא אהא דתני רב יוסף יאם כסף תלוה את עמי את העני עמך עמי ונכרי עמי קודם עני ועשיר עני קודם ענייך ועניי עירך ענייך קודמין עניי עירך עמי אחרת עניי עירך קודמין אמר מר עמי ונכרי עמי קודם פשיטא אמר רב נחמן אמר לי הונא לא נצרכא דאפילו לנכרי ברבית ולישראל בהנם תניא אמר ר' יוסי ב"א וראה סמויות עיניהם של מלוין ברבית אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו והם מביאין עדים ולבלר וקולמוס ודיו וכותבין וחותרין פלוני זה כפר באלהי ישראל תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר כל מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא ברבית עליו הכתוב אומר כספו לא נתן בנשך ושחור על נקי לא לקח עושה אלה לא ימות וישורד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימות לעולם הא למדת ישכל המלוה ברבית נכסיו מתמוטטין והא קא חזינן דלא מוזפי ברבית וקא מתמוטטין אמר רבי אלעזר הללו מתמוטטין ועולין והללו מתמוטטין ואינן עולין (ל"ג) למה תבית בוגדים תחרש כבלע רשע צדיק ממנו אמר רב הונא צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע תניא רבי אומר גר צדק האמור לענין מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מהו הוא גר צדק האמור לענין מכירה דכתיב וכו' ימוך אחיך עמך ונמכר לך (ל"ג) ולא לך אלא לגב ש"א: לגב ולא לגב צדק אלא לגב תושב ש"א: לגב תושב משפחת גר זה הנכרי כשהוא אומר או לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגב ש"א: לגב למימרא דגר קני עבד עברי ורמיניה: אין הגר נקנה בעבד עברי ואין אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי (ש"א) ושב אל משפחתו בעינין והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו נכרי דתניא (ה"ג) הנרצע והנמכר לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא (ה"א) אשה קונה את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר בי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי אינשי משום אומצא דשרידי ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין רבית מאי היא דכתיב וכו' ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרביית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך ורמיניה: לויין מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרביית אבל אתה נעשה לו ערב ערב

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. כתוב בכתובות הגאונים בשם רב לזוק גאון יורד עמו לחיו רשאי לשרוף שליט בתואמו ותימה גדול מנין לו זה:

הא חזינן דלא עבדי הכי ומתמוטטין. וא"ת דלמא משום שאר עבירות הכמוצים בלואו פסוק ושומד על נקי לא לקח וי"ל דפריך לחזינן לדיקים גמורים נמי מתמוטטין אי"נ לר"ע פריך דלר"ש בסוף מכות (דף כ"ד. ע"ג) עושה אלה עושה אחת מכל אלה לא ימות:

אין לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. וא"ת למי"ל למכזב בטר עקר משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמכר לעבודת כוכבים אי"נ נמכר לנכרי וי"ל דה"ל לעבודת כוכבים של ישראל כיון פסלו של מיכה אי"נ אי לא דכתיב משפחת גר ה"ל דעקר היינו נכרי אבל לא למך דלטרין משום גאולת קרובים דמגר מושב פניק כ"ס נכרי:

אינו עובד לא את הבן ולא את הבת. אגב צן נקט בת דאפילו נמכר לישראל אינו עובד את הבת: לא תרבי כלבא. משום לוח שפתיים צעלמא לפי שהלך אחריה (ל"ג) שלא נחשדו שראל על הוכר ועל הבמה וגם אין אסור להתייחד: מלאו

מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מהו הוא גר צדק האמור לענין מכירה דכתיב וכו' ימוך אחיך עמך ונמכר לך (ל"ג) ולא לך אלא לגב ש"א: לגב ולא לגב צדק אלא לגב תושב ש"א: לגב תושב משפחת גר זה הנכרי כשהוא אומר או לעקר זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגב ש"א: לגב למימרא דגר קני עבד עברי ורמיניה: אין הגר נקנה בעבד עברי ואין אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי (ש"א) ושב אל משפחתו בעינין והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו נכרי דתניא (ה"ג) הנרצע והנמכר לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא (ה"א) אשה קונה את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר בי רב באושפיזא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי אינשי משום אומצא דשרידי ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין רבית מאי היא דכתיב וכו' ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרביית ויראת מאלהיך וחי אחיך עמך ורמיניה: לויין מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב מישראל תנו רבנן אל תקח מאתו נשך ותרביית אבל אתה נעשה לו ערב ערב

עין משפט

גר מצוה

- ק"א א מ"י פ"ה מהלכות מלוה וזה הלכה ב
- סמך לאון ק"ג טו"ש ע"ד
- ק"י קט"ו ס"ף א'
- ק"יא ב מ"י שם הל' ז
- סמך לאון ק"ג
- טו"ש ע"ד מ"י טו ס"ף ב'
- ק"ב ג מ"י פ"ד שם
- הלכה ז סמך שם
- טו"ש ע"ד י"ד ק"ס ס"ף ב'
- ק"ב ד טו"ש ע"ד שם:
- ק"ד ה ו מ"י פ"א מהלכות עבדים
- הלכה ב טו"ש ע"ד י"ד ס'
- ק"ס ס"ף י"ט:
- ק"ב ז מ"י שם פ"ג
- הלכה ז סמך עין ב'
- ק"ב ח מ"י שם פ"ג הל' יב סמך שם:
- ט' מ"י פ"ט מהל' עבדים
- הל' ז טו"ש ע"ד י"ד ס' ק"ס
- ס"ף ט"ו:
- ק"י י מ"י פ"ב מהל' אסורי ביאה הל' טו
- סמך לאון ק"ב טו"ש ע"ד
- א"ש ע"ד ס' כ"ב ס"ף י"ז:
- ק"יב כ מ"י שם ע"ג
- ב"שגות ובמ"י
- טו"ש ע"ד שם ס"ף פ':

מוסף רש"י

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחיו. מותר לשלוחו ולקח ממנו פרסמו ולירד לאומנותו (קדושין כ"ב.) ולא לך אלא לגב. בקדושין (כ"ג) הוא ועבדיו (ל"ג) כמה קשה אצקה של שביעית, אדם שנושא ונותן צפירות שביעית סוף מוכר את עצמו, שנאמר ונמכר לך ולא לך וגו' שנאמר לגב. פרשה אחרת היא הסמוכה לנמכר לך ובי תשיג דר גר ומושב עמך וגו' (קדושין כ"ג.) זה הנמכר לעבודת כוכבים עצמה. לחטוב ע"ס ולשאוב מים: אמר מר. השתא מפרש מאי קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: לא אורח ארעא. שהוא מתייחד עמה: גמירי דמיני קני. הנקנה בעד עברי קונה בעד עברי: דמיני. דיש חילוק בין הנמכר לנכרי לנמכר לישראל: הנרצע. בעד עברי [הנמכר] לישראל ומה האדון קודם היובל: אינו עובד לו אם הבן ולא אם הבת. שנאמר (שמות כ"ה) ועבדו לעולם ולא לבן: והנמכר לנכרי ילפינן בקדושין (דף פ"ג.) וחסד עם קונהו ולא עם יורשי קונהו: לניע לה. מוזחב ננוע הוא בעיניה שאם יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר הלך אסור לקנותו: פריץ לה. ויראה היא להפקיר לו את עצמה: לא הרבי כלבא. לא מגדל כלב שמא תקלקל עמו: לניע לה. ובטוחה שלא יודע: כיון דמסריך סריך מירספא. להיות נרצעת לו: גר טושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבילות: אל תקח מאתו כסב. אלא תקח מאתו וחי כתיב טושב לענין וחי עמך וחי עמך כתיב שאתה מלווה להחיותו: אכל אשה נעשה לו ערב. ערבו של לוח כנגד המלוה: ערב